

Sedem ločenih kosov globalne sestavljanke

Neoliberalizem kot sestavljanke: brezplodna globalna enotnost, ki razdvaja in pogublja narode

“Vojna je zadeva življenjskega pomena za državo, je pokrajina življenja in smrti, pot, ki vodi k preživetju ali pogubi. Neizbežno jo je treba temeljito preučevati.”

Umetnost vojne, Sun Tzu

Sodobno globalizacijo, neoliberalizem kot globalni sistem, moramo razumeti kot novo osvajalsko vojno. Konec tretje svetovne vojne, “hladne vojne”, ne pomeni, da je svet presegel polarnost in dosegel stabilnost pod hegemonijo zmagovalca. Resda je bil ob koncu te vojne poražen socialistični tabor, težko pa je trditi, kdo je zmagal. Zahodna Evropa? Združene države? Japonska? Vsi ti? Nedvomno je, da zmago nad “imperijem zla” (dixit Reagan in Thatcher) označuje pojav novih trgov brez lastnika. Da bi jih osvojili, si jih prilastili, je bil potreben boj.

Konec hladne vojne je, z novo zasnovo mednarodnih odnosov, v katerih se bije boj za nove trge in ozemlja, ustvaril novo vojno, četrto. Ta je, kot vse vojne, zahtevala redefinicijo nacionalnih držav. Svetovni red se je povrnil nazaj v čas osvajanj Amerike, Afrike in Oceanije. To je čudna moderna, ki

Slika 3: Subcomandante Insurgente Marcos

napreduje nazaj. Zaton 20. stoletja je bolj podoben brutalnostim preteklih stoletij kot hladnokrvni in racionalni prihodnosti kakega znanstveno fantastičnega romana. Prostrana svetovna ozemlja po hladni vojni, bogastvo in predvsem izurjena delovna sila, čakajo novega lastnika.

Zdaj gre za posedovanje sveta in premnogi se nadejajo. Da bi zmagali, izbruhne nova vojna, tokrat med tistimi, ki se okličejo za "imperij dobrega".

Če je v tretji svetovni vojni, različno intenzivnostjo in z večno spreminjajočimi se scenariji, šlo za bitko med kapitalizmom in socializmom (z Združenimi državami in Sovjetsko zvezo na čelu), se četrta svetovna vojna bije med velikimi finančnimi centri z izdelanimi scenariji ter z odločno in konstantno jakostjo.

Od konca druge svetovne vojne do leta 1992 se je v svetu bilo 149 vojn. Rezultat je 23 milijonov žrtev, zato v intenzivnost tretje svetovne vojne ne gre dvomiti (statistični vir: UNICEF). Od katakomb mednarodnih vohunskih mrež do astralnega prostora tako imenovane strateške obrambne iniciative (Vojna zvezd kavboja Ronalda Reagana); od peščin Playe Giron na Kubi do delte Mekonga v Vietnamu; od nenadzorovanega jedrskega orožja do divjaških posegov Združenih držav v države Latinske Amerike; od zlonosnih manevrov čet Nata do agentov Cie v Boliviji, ki so nadzirali umor Che Guevare; je v vsem tem napak poimenovana hladna vojna dosegla temperature, ki so, navkljub stalnim spremembam scenografije, ponavljajočim se vzponom in padcem jedrskih kriz (in predvsem zaradi teh), povzročile usihanje socialističnega tabora kot globalnega sistema in ga, kot socialno alternativo, povsem oslabile.

Tretja svetovna vojna je (povsod in v vseh oblikah) razkrila vse dobrote "popolne vojne" za zmagovalca – kapitalizem. Vendar je bil povojni scenarij spisan za novo gledališče globalnih operacij; za prostranstva "nikogaršnje zemlje" (zaradi politične, socialne in ekonomske obubožanosti Vzhodne Evrope in Ruske federacije), za svetovne sile v razcvetu (ZDA, Zahodna Evropa in Japonska), svetovne ekonomske krize in nove tehnološke revolucije in informacijsko revolucijo. "Kot je industrijska revolucija omogočila nadomeščanje mišic s strojem, je informacijska revolucija možgane (vsaj veliko število njihovih pomembnih funkcij) nadomestila z računalnikom. (...) Splošno cerebralizacijo produkcijskih sredstev, ki se pojavi tako v proizvodnji in v storitvah, pospešuje ekspanzija novih telekomunikacijskih raziskav in množenje virtualnih svetov." (Ignacio Ramonet. *La planète des désordres, Géopolitique du Chaos. Manière de Voir 3. Le Monde Diplomatique (LMD)*, april 1997.)

Najvišja vrsta kapitala, finančni kapital, je začel razvijati vojno strategijo proti novemu svetu in tistemu, kar je ostalo od starega. Z roko v roki s tehnološko revolucijo, ki je svet prek računalnika postavila na njihovo mizo, so finančni trgi svoje zakone in pravila vsilili celotnemu planetu. "Globalizacija" nove vojne ni

drugega kot globalizacija logike finančnih trgov. Nacionalne države (in njihovi oblastniki) so z mest upravljalk ekonomije sestopile na mesta tistih, ki so upravljane, bolje rečeno, tele-upravljane, na temeljni premisi finančne moči: svobodni trgovinski izmenjavi. Logika trga je poleg tega izkoristila prednosti "poroznosti" in v vsem socialnem spektru sveta izzvala razvoj telekomunikacij. Penetrirala in prisvojila si je vse vidike socialnih aktivnosti. Končno globalna vojna, ki je povsem totalna!

Ena prvih žrtev nove vojne je bil nacionalni trg. Vojna, ki jo je začel neoliberalizem, se je odbijala z enega konca na drug konec in poškodovala tiste, ki so jo sprožili – kot krogla, izstreljena v armirani sobi. Eden temeljnih virov moči moderne kapitalistične države, nacionalni trg, je bil likvidiran s strelom globalne finančne ekonomije. Mednarodni kapital je nekatere žrtvoval tako, da je razdril in izrabil nacionalni kapitalizem do te mere, da je onemogočil njegove javne oblasti. Udar je bil tako brutalen in dokončen, da nacionalnim državam zmanjka moči, potrebnih za upiranje mednarodnim trgov, ki kršijo interese državljanov in vlad.

Skrbno in urejeno izložbeno okno, ki ga je zapustila "hladna vojna" – "novi svetovni red" –, se je hitro raztreščilo zaradi neoliberalne eksplozije. Svetovni kapitalizem brez pomisleka žrtvuje tisto, kar mu je omogočilo prihodnost in historični projekt: nacionalni kapitalizem. Podjetja in države v trenutku razpadejo, vendar ne več pod pritiski proletarskih revolucij, pač pa v vrtincih usodnih finančnih tornadov. Otrok (neoliberalizem) je pojedel očeta (nacionalni kapitalizem) in v mimohodu uničil vse diskurzivne zablode kapitalistične ideologije: v novem svetovnem redu ni demokracije, svobode in enakosti, pa tudi bratstva ne.

V globalnem scenariju, ki je produkt konca "hladne vojne", je lahko razbrati novo bojno polje, v katerem, kot na vseh bojiščih, vlada kaos.

S koncem "hladne vojne" je kapitalizem ustvaril novo bojno grozo: nevtronsko bombo. "Odličnost" tega orožja je v tem, da uničuje le življenja, stavbe pa ohranja nedotaknjene. Cela mesta lahko uniči (se pravi, prebivalce), brez potreb po rekonstrukciji (in plačevanja zanjo). Oboroževalna industrija si je čestitala: "iracionalnost" atomske je nadomestila z novo "racionalnostjo" nevtronske bombe. Z rojstvom četrte svetovne vojne sovpade odkritje novega bojnega "čudeža": finančne bombe.

Nova neoliberalna bomba, drugačna od atomskega prednika v Hirošimi in Nagasakiju, ni uničila le polisa (v tem primeru nacije) in povzročila smrt, teror in obup preživelih. V nasprotju z nevtronsko bombo ni uničila le selektivno. Neoliberalna bomba reorganizira in prerazporedi, kar napade in to pre naredi v košček sestavljanke ekonomske globalizacije. Njen destruktivni učinek se ne kaže v ruševinah ali tisočih in tisočih človeških žrtvah, pač pa v soseski, ki je privezana

na enega komercialnih megapolisov novega svetovnega supermarketa, in v delovni sili, prerezporejeni na novem globalnem trgu dela.

Evropska unija, eden od megapolisov, ki je produkt neoliberalizma, je posledica četrte svetovne vojne. Tu je ekonomska globalizacija zbrisala meje med rivalskimi državami, dolgotrajnimi sovražnicami, in jih prisilila v konvergenco k politični enovitosti. Na ekonomski poti neoliberalne vojne od nacionalnih držav k Evropski federaciji bo tako imenovani "stari kontinent" poln uničenja in ruševin tistega, kar je bila nekoč evropska civilizacija.

Megapolisi se reproducirajo po vsem planetu. Vzniknili so na področjih trgovinskih integracij. Zgodilo se je v Severni Ameriki, kjer je Severnoameriško združenje za svobodno trgovino (NAFTA) med Kanado, Združenimi državami in Mehiko le uvod k izpolnitvi stare osvajaške ambicije ZDA: "Ameriko Američanom." Enako je v Južni Ameriki, kjer Mercosur povezuje Argentino, Brazilijo, Paragvaj in Urugvaj. V Severni Afriki z Magrebskim združenjem (UMA) med Marokom, Alžirijo, Tunizijo, Libijo in Mavretanijo. V južni Afriki, na Bližnjem vzhodu, na Črnem morju, v pacifiški Aziji itd. Vsepovsod eksplodirajo finančne bombe in ozemlja so ponovno osvojena.

Je megapolis nadomestilo za nacije? Ne, ali vsaj ne povsem. Vključi jih, vendar premesti njihove funkcije, omejitve in možnosti. Cele dežele se preobrazijo v oddelke neoliberalnega megapodjetja. Neoliberalizem na eni strani deluje z DESTRUKCIJO/DEPOPULACIJO, na drugi z REKONSTRUKCIJO/REORGANIZACIJO regij in nacij, da bi tako odpiral nove in saniral obstoječe trge.

Če je imela atomska bomba v tretji svetovni vojni odvratilno, prisilno in zavraščevalno naravo, imajo v četrtem globalnem uničenju finančne hiperbombe enako vlogo. Z njimi napadajo teritorije (nacionalne države), pri tem *uničujejo* materialno osnovo nacionalne suverenosti (vse etične, pravne, politične, kulturne in zgodovinske ovire ekonomske globalizacije) in na njih ustvarjajo kvalitativno *depopulacijo*. Ta se odvija z izločanjem vseh tistih, ki so za novo tržno ekonomijo neuporabni (kot so npr. staroselci).

Nadalje finančni centri simultano *rekonstruirajo* nacionalne države s tem, da jih, glede na novo logiko globalnega trga, *reorganizirajo* (razviti ekonomski modeli so implementirani na oslABLJENE ali povsem pretrgane socialne odnose).

Četrta svetovna vojna v ruralnih predelih, na primer, ustvarja ta učinek. Z ruralno prenovo, ki jo zahtevajo finančni trgi, se skuša povečati produktivnost, vendar za ceno uničenja tradicionalnih ekonomskih in socialnih odnosov. Izid? Masovno preseljevanje s podeželja v mesta. Prav tako kot v vojni! Zato se trg delovne sile v urbanih conah zasiči in neenaka distribucija za plače delavcev je "pravica" tistih, ki si iščejo boljše življenjske razmere.

Primeri, ki ilustrirajo to strategijo, so iz sveta staroselcev. Ian Chambers, direktor Urada za Centralno Afriko pod ILO (Organizacija združenih narodov), ugotavlja, da 300-milijonska svetovna staroselska populacija živi na območjih, ki premorejo 60 % naravnih virov planeta. Zato *“niso presenetljivi številni konflikti zaradi izrabe in načrtov, ki jih imajo s to zemljo vlade in podjetja ... Izkoriščanje naravnih virov (nafte in mineralov) in turizem predstavljata industrijo, ki ogroža staroselska ozemlja v Ameriki.”* (Intervju z Martho Garcia v *La Jornada*. 28. maj 1997.) Z investicijskimi projekti pridejo onesnaževanje, prostitucija in droge. Z drugimi besedami, rekonstrukcija/reorganizacija dekonstrukcije/depopulizacije ozemelj.

Moderna politika kot organizator nacionalnih držav v tej novi svetovni vojni ne obstaja več. Zdaj je politika izključno ekonomski organizator in politiki sodobni administratorji podjetij. Ni več potrebe, da bi bili novi lastniki sveta posamezne vlade. “Nacionalne” vlade so odgovorne le za administracijo poslov v različnih regijah sveta.

“Novi svetovni red” je poenotenje sveta v en sam trg. Nacije postanejo trgovinski oddelki z vladami v vlogah generalnih direktorjev in nove regionalne skupnosti, ekonomske in politične, prej spominjajo na veleblagovnice kot politične federacije. Neoliberalistična “unifikacija” je ekonomska, je unifikacija trgov za ustvarjanje prostega pretoka denarja in blaga. V tem gigantskem globalnem hipermarketu pa prosto krožita le denar in blago, ne pa tudi osebe.

Kot v vseh poslovnih iniciativah (in v vojni), je tudi ekonomska globalizacija povezana s splošnim modelom mišljenja. Kljub mnogim novostim, je ideološki model, ki spremlja neoliberalizem pri osvajanju planeta, star in zatohel. “Ameriški način življenja”, ki je spremljal severnoameriške čete v Evropi med drugo svetovno vojno, v Vietnamu v šestdesetih letih, pred nedavnim v Perzijskem zalivu, gre z roko v roki (ali z roko na tipkovnici) s finančnimi trgi.

Ne gre le za destrukcijo materialnih osnov nacionalnih držav, pač pa tudi (pomemben, a tudi redko preučevan predmet) za zgodovinsko in kulturno uničenje. Dostojanstva v zgodovini staroselcev na ameriškem kontinentu, odličnosti evropske civilizacije, zgodovinske modrosti azijskih narodov, močne in bogate zapuščine Afrike in Oceanije, vse kulture in zgodovine, ki so jih utirali narodi, je zdaj napadel model severnoameriškega življenja. Neoliberalizem tako vsiljuje totalno vojno: uničenje narodov in skupin narodov v želji po njihovi homogenizaciji s severnoameriškim kapitalističnim modelom.

Vojna torej. Svetovna. Četrta. Najhujša doslej in najbolj kruta. Ta, ki jo je proti humanosti, v vseh sferah in v vseh pomenih, sprožil neoliberalizem.

Vendar, kot v vseh vojnah, so tudi v tej boji, so zmagovalci in poraženci in so razdrobljeni koščki uničene realnosti. Da bi sestavili absurdno sestavljanke neoliberalističnega sveta, je potrebno mnogo koščkov. Nekatero je moč najti

med ruševinami, ki jih je ta svetovna vojna pustila na površini planeta. Najmanj sedem jih lahko rekonstruiramo in podpremo upanje, da se ta svetovni konflikt ne bo končal s smrtjo najšibkejšega upornika, humanosti.

Prvi je dvojna akumulacija bogastva in revščine na dveh polih globalne družbe. Naslednji je popolna eksploatacija sveta v celoti. Tretji je nočna mora migrirajočega dela človeštva. Četrty je bolno razmerje med kriminalom in Oblastjo. Peti je nasilje Države. Šesti je misterij megapolitike. In sedmi je raznolikost oblik žepov odpora humanosti proti neoliberalizmu.

Narišite sedem koščkov, jih pobarvajte, izrežite in uredite drugega poleg drugega v globalno sestavljanke.

PRVI KOS: Koncentracija bogastva in distribucija revščine

Narišite simbol denarja.

V zgodovini humanosti so se različni družbeni modeli borili za vzpostavitev absurdov, kot so distinktivne svetovne ureditve. Neoliberalizem bo imel v tej vrsti nagrajencev gotovo privilegirano mesto, saj "distribucija" družbenega bogastva nič drugega kot dvojno absurdna akumulacija: akumulacija bogastva v rokah peščice in akumulacija revščine milijonom človeških bitij. V resničnem svetu sta nepravilnost in neenakost distinktivni karakteristiki. Zemljo, tretji planet v sončnem planetarnem sistemu, naseljuje 5 milijard ljudi. Od teh jih 500 milijonov živi v izobilju, 4,5 milijarde ljudi pa v revščini in na robu preživetja.

Dvojni absurd je distribucija med bogate in revne: bogatih je malo in revnih je veliko. Kvantitativna razlika je kriminalna, vendar je razmerje med dvema ekstremoma zavarovano z bogastvom: bogati svoje majhno število nadomeščajo z milijoni in milijoni dolarjev. Premoženje 358 najbogatejših ljudi na svetu (tisoči milijoni dolarjev) presega letni prihodek 45 % najrevnejših, približno 2,5 milijard prebivalcev planeta.

Zlate verižice finančnih ur so postale železni okovi za milijone. "Celotno število transakcij General Motors je večje od bruto domačega proizvoda Danske, Forda večje od BDP Južne Afrike, Toyote bistveno presega BDP Norveške." (Ignacio Ramonet, v LMD 1/1977 #15) Realni dohodki so za vse delavce padli, poleg tega pa morajo preživeti zmanjševanje zaposlenosti, zapiranje tovarn in relokacijo delovnih mest. V tako imenovanih "ekonomijah razvitega kapitalizma" je število brezposelnih doseglo že 41 milijonov delavcev.

Koncentracija bogastva v rokah peščice in distribucija revščine večini prebivalstva se postopno izoblikujeta v profil moderne globalne družbe, v krhko ravnotežje absurdnih neenakosti.

Dekadenco neoliberalistične ekonomije je nezaslišana: "Svetovni dolg (skupno vsa podjetja, vlade in administracije) je presegel 33 bilijard dolarjev, ali 130 % svetovnega BDP, in raste s stopnjo od 6 do 8 odstotkov letno, več kot 4-krat višjo od letne stopnje rasti svetovnega BDP." (Frédéric F. Clairmont. *Ces deux cents sociétés qui controlent le monde*, v LMD, IV/1997.)

Napredek velikih transnacionalk ne pomeni napredka razvitih nacij. Nasprotno, več ko služijo veliki finančni centri, bolj se pogloblja revščina v tako imenovanih "bogatih deželah".

Prepad med bogatimi in revnimi je brutalen in se, brez tendenc k nasprot-nemu, še povečuje. Daleč od zmanjševanja, ne bomo rekli eliminacije, se socialne neenakosti najbolj povečujejo v državah razvitega kapitalizma; v Združenih državah je 1 % najbogatejših Američanov med letoma 1983 in 1989 osvojil 61,6 % narodnega bogastva, 80 % najrevnejših Severnoameričanov pa si deli le 1.2 % bogastva. V Veliki Britaniji je naraslo število brezdomcev. Število otrok, ki živijo od socialne podpore, je iz 7 % leta 1979 naraslo na 26 % v letu 1994, število Britancev, ki živijo v revščini (definirani kot manj kot polovica minimalnega dohodka) je s 5 naraslo na 13,7 milijonov; 10 % najrevnejših se je kupna moč zmanjšala za 13 %, medtem ko se je 10 % najbogatejših povečala za 65 %. Število milijonarjev se je v obdobju 5 let podvojilo (statistika LMD, IV/97).

Na začetku devetdesetih let "... je ocenjenih 37.000 transnacionalk, vključno s 170.000 podružnicami, obvladovalo mednarodno ekonomijo v njenih temeljih. Kakorkoli že, center moči je v najbolj zaprtem krogu prvih 200: od začetkov v osemdesetih letih so bile deležne neprekinjene ekspanzije z združevanji in "rešilnimi" nakupi podjetij. Delež transnacionalnega kapitala v globalnem BDP se je s 17 % v sredini šestdesetih let povečal na 24 % v letu 1982 in presegel 30 % leta 1995. Prvih 200 je konglomerat, katerega planetarne aktivnosti različno pokrivajo primarne, sekundarne in terciarne sektorje: veliko kmetijsko-predelovalno industrijo, proizvodnjo, finančne storitve, trgovino itd. Geografsko so razdeljene med 10 držav: Japonsko (62), ZDA (53), Nemčijo (23), Francijo (19), Združeno kraljestvo (11), Švico (8), Južno Korejo (6), Italijo (5) in druge (13)." (Frédéric F. Clairmont, op. cit.)

Država	Število korporacij	Število podjetij	Dobiček	% svet. poslovanja	% svet. dobička
Japonska	62	3.196	46	40,7	18,3
ZDA	53	1.198	98	25,4	39,2
Nemčija	23	786	24,5	10	9,8
Francija	19	572	16	7,3	6,3
Velika Britanija	11	275	20	3,5	8
Švica	8	244	9,7	3,1	3,9
Južna Koreja	6	183	3,5	2,3	1,4
Italija	5	171	6	2,2	2,5
VB/Nizozemska	2	159	9	2	3,7
Nizozemska	4	118	5	1,5	2
Venezuela	1	26	3	0,3	1,2
Švedska	1	24	1,3	0,3	0,5
Belgija/Nizozemska	1	22	0,8	0,3	
Mehika	1	22	1,5	0,3	0,6
Kitajska	1	19	0,8	0,2	0,3
Brazilija	1	18	4,3	0,2	1,7
Kanada	1	17	0,5	0,2	0,2
Skupaj	200	7.850	251	100	100
BDP sveta			25.223	31,2	

(Frédéric F. Clairmont, op. cit.)

Tu imate simbol ekonomske moči. Pobarvajte ga z dolarsko zeleno. Naj vas ne motijo izrazit smrad, aroma iztrebkov, blata in krvi, ki ga nosi vse od rojstva ...

DRUGI KOS: Globalizacija izkoriščanja

Narišite trikotnik.

Eno zmotnih prepričanj neoliberalizma je, da ekonomska rast podjetij prinaša s seboj učinkovitejšo distribucijo bogastva in rast zaposlenosti. Pa ni tako. Enako kot vzpon politične moči kralja ne povzroči v rasti politične moči subjektov (ravno nasprotno), se absolutna moč finančnega kapitala ne izteče v učinkovitejšo distribucijo bogastva in ne ustvarja večinske zaposlenosti v družbi. Revščina, nezaposlenost in nestabilnost delovne sile so njegove strukturne posledice.

V šestdesetih in sedemdesetih letih je revno populacijo (z dnevnim prihodkom pod dolarjem za primarne potrebe, glede na Svetovno banko) sestavljalo 200 milijonov ljudi. V začetku devetdesetih letih je bilo njeno število 2 milijardi. Dodajmo, da "predstavlja konglomerat 200 najpomembnejših podjetij na planetu

več od četrtnine svetovne ekonomske aktivnosti; vendar teh 200 podjetij zaposluje le 18,8 milijonov ljudi ali manj kot 0,75 % svetovne delovne sile.” (Ignacio Ramonet v LMD. Januar 1997, #15.)

Vse več revnih in povečevanje stopnje revščine, manj premožnih in povečevanje stopnje bogastva, sta povzeta prvega kosa neoliberalne sestavljanke. Da bi dosegel absurdno, svetovni kapitalistični sistem “modernizira” produkcijo, cirkulacijo in potrošnjo blaga z novo tehnološko revolucijo (informacijsko revolucijo) in novo politično revolucijo (porajajočim se megapolisom na ruševinah nacionalnih držav). Ta socialna “revolucija” ni drugega kot ponovno prilagajanje, reorganiziranje socialnih sil, v prvi vrsti, delovne sile.

Ekonomsko aktivna populacija se je na globalni ravni dvignila z 1.376 milijarde leta 1960 na 2.374 milijardi delavcev leta 1990, to pomeni več človeških bitij, zmožnih dela, z drugimi besedami, zmožnih generiranja bogastva.

Vendar pa “novi svetovni red” ne le preusmerja te nove delovne sile v geografske in produkcijske prostore, pač pa hkrati preureja njihovo mesto (ali umanjkanje mesta v primeru nezaposlenih in podzaposlenih) v globalni ekonomski plan.

Zaposlenost svetovne populacije se je, glede na sektor, v zadnjih dvajsetih letih bistveno spremenila. V kmetijstvu in ribištvu se je zaposlenost iz 22 % leta 1970 zmanjšala na 12 % v letu 1990, v proizvodnji iz 25 % leta 1970 na 22 % leta 1990. Medtem ko je v terciarnem sektorju (trgovina, transport, bančništvo in storitve) narasla iz 42 % leta 1970 na 57 % leta 1990, je v prvih dveh sektorjih skupaj padla s 30 % leta 1970 na 15 % leta 1990. (Statistika iz *The Labor Force in the World Market in Contemporary Capitalism*. Ochoa Chi, Juanita del Pilar. UNAM. Economy. Mexico, 1997.)

To pomeni, da se vse več delavcev usmerja v aktivnosti, potrebne za povečanje produkcije ali pospeševanje prodaje. Neoliberalistični sistem deluje v tem pomenu kot mega-šef, ki svetovni trg dojema kot eno samo podjetje, administrativno usklajen s kriteriji “modernizacije”.

Neoliberalna “moderna” pa se – bolj kot za utopično “racionalnost” – izkaže za zverinsko rojstvo kapitalizma kot svetovnega sistema. “Moderna” kapitalistična produkcija se utemlji v delu otrok, žensk in migrantov. Od 1.148 milijonov otrok na planetu jih vsaj 100 milijonov živi na cesti, 200 milijonov jih dela, po predvidevanjih za leto 2000 naj bi se to število podvojilo. 146 milijonov azijskih otrok dela v avtomobilski, prehrabeni in kemični industriji, proizvodnji igrač in oblačil. Vendar pa eksploatacija otroške delovne sile ne obstaja le v nerazvitih deželah. 40 % britanskih in 20 % francoskih otrok se zaposluje, ustvarja dodatne družinske prihodke in šele ti zadostujejo za preživetje vseh članov. Prostor za otroke je tudi v industriji “užitka”. OZN ocenjuje, da v seksualni promet vsako leto vstopa milijon otrok (statistika v Ochoa Chi, J. op. cit.).

Neoliberalna zver napada ves socialni svet in homogenizira celo linije prehrambene industrije “Če v globalnih razmerah opazujemo posebnosti v potrošnji hrane po regijah, je očiten vsiljeni proces homogenizacije, ki vključuje tudi preseganje fiziološko-kulturne razlike mnogih ozemelj.” (Mercado mundial de medios de subsistencia. 1960–1990. Ocampo Figueroa, Nashelly in Flores Mondragón, Gonzalo. UNAM. Economía. 1994.)

Ta zver nalaga humanosti težko breme. Nezaposlenost in nestabilnost milijonov delavcev po svetu je realnost, ki ne kaže konca in znakov zmanjševanja. Stopnja nezaposlenosti se je v deželah, ki sestavljajo Organizacijo za sodelovanje in ekonomski razvoj, s 3,8 % v letu 1966 dvignila na 6,3 % v letu 1990. Le v Evropi je ta z 2,2 % v letu 1966 poskočila na 6,4 % v letu 1990.

Z vzpostavitvijo zakonov trga po vsem svetu je globalni trg uničil mala in srednje velika podjetja. Ob izginotju lokalnih in regionalnih trgov so mali in srednji proizvajalci nezaščiteni in brez kakršnekoli možnosti konkurenčnega nastopa proti gigantskim transnacionalkam.

Rezultat: množičen bankrot podjetij.

Posledica: milijoni brezposelnih delavcev.

Absurdnost neoliberalizma se ponavlja: rast produkcije ne generira zaposlenosti, nasprotno, uničuje jo. Organizacija združenih narodov to stopnjo imenuje “rast brez zaposlenosti”.

Vendar pa se tu nočna mora še ne konča. Zaradi grozeče brezposelnosti se zaposleni soočajo z negotovimi delovnimi razmerami. Nestabilnost delovnega mesta, daljši delavniki in nizke plače so splošna posledica globalizacije, specifična pa “tercjalizacija” ekonomije (rast v “storitvenem” sektorju). “V deželah pod dominacijo trpi delovna sila negotovo realnost: skrajno mobilnost, delo brez pogodb, neredne plače in splošno podrejenost življenjskemu minimumu in režimom z minimalnimi pokojninami, samostojnimi aktivnostmi, ki niso prijavljene, z drugimi besedami služnost ali prisilno delo populacij, ki naj bi bile zaščitene tako kot otroci.” (Alan Morice. *Foreign workers, advance sektor of instability*. LMD. Januar 1997.)

Posledice se prevajajo same in oblikujejo v globalno realnost. Reorganizacija produkcijskega procesa in cirkulacije blaga ter preoblikovanje produkcijskih sil se iztečeta v nenavaden presežek: v preostanke človeških bitij, ki so nepotrebni za “nov svetovni red”, ki ne proizvajajo, ne trošijo, ki se ne zadolžujejo, ki so enostavno odveč.

Veliki finančni centri dnevno uvajajo svoje zakone nacijam in skupinam narodov po vsem svetu. Preoblikujejo in preusmerjajo prebivalce in, na koncu operacije, ugotovijo, da ostaja presežek ljudi. “Udarijo po množici presežne populacije, ki se ne le sooča z najbolj kruto revščino, ampak je iztrgana in ločena in katere edini cilj je tavanje po cestah brez jasne smeri, brez stanovanja in dela, brez družine in

socialnih odnosov in minimalne stabilnosti, katerih edina družba sta karton in plastične vrečke.” (Fernandez Duran, Ramon. *Contra la Europa del capital y la globalización económica*. Talasa. Madrid, 1996.)

Ekonomska globalizacija “je nujno ustvarila znižanje realnih plač po vsem svetu, ki skupaj z zmanjšanjem socialnih stroškov (zdravje, izobrazba, nastanitev in hrana) in ozračjem, usmerjenim proti sindikatom, konstituira fundamentalen del nove neoliberalistične politike kapitalistične reaktivacije.” (Ocampo, F. in Flores, M., op. cit.)

Tu je bila predstavljena piramida svetovnega izkoriščanja.

TRETJI KOS: Migracije, potujoča nočna mora

Narišite krog.

Prej smo govorili o obstoju novih ozemelj ob koncu tretje svetovne vojne, ki čakajo na osvojitve (prej socialistične države), in drugih, ki naj bi bila, v skladu z novim svetovnim redom, ponovno osvojena. Da bi to dosegli, finančni centri izpeljejo trojno zločinsko in brutalno strategijo: spodbujajo “regionalne vojne” in “notranje konflikte”, kapital sledi netipičnim potem akumulacije, mobilizirajo se ogromne mase delavcev.

Rezultat te svetovne vojne so milijoni migrantov po vsem svetu. “Tujci” v svetu “brez meja”, kakršnega jim je obljubljal zmagovalec tretje svetovne vojne. Milijoni ljudi so postali žrtve ksenofobičnih preganjanj, neustreznih delovnih razmer, izgube kulturne identitete, policijske represije, lakote, zapora in smrti.

“Od ameriške Rio Grande do ‘evropskega’ schengenskega prostora je prepoznavi dvojno kontradiktorno težnjo. Na eni strani so meje za migracijo delovne sile uradno zaprte, na drugi cele ekonomske panoge oscilirajo med nestabilnostjo in fleksibilnostjo, kar je najbolj gotov način za privabljanje tuje delovne sile.” (Alain Morice, op. cit.)

Različnih imen, obravnavani v različnih pravnih sistemih, migranti ali begunci ali izgnanci vsega sveta delijo isto usodo bodisi toleriranih bodisi zavračanih “tujcev”. Nočna mora migracij se, ne glede na vzrok, širi in raste vseprek planeta. Število ljudi, ki jih beleži Visoki urad za begunce pri OZN (UNHCR), je neproporcionalno naraslo z več kot 2 milijona v letu 1975 na več kot 27 milijonov v letu 1995.

S porušenimi državnimi mejami (za blago) globaliziran trg organizira svetovno ekonomijo: raziskave in oblikovanje blaga in storitev, pa tudi cirkulacija in potrošnja, so premišljene za vse celine. “Nov svetovni red” za vsak del kapitalističnega procesa organizira pretok delovne sile, specializirane ali ne, tja, kjer se pojavi potreba. Trgi zaposlovanja so vse bolj odvisni od migracijskih tokov, daleč od tega, da bi bili podrejeni “svobodni konkurenci”, kot jo kokodajsa neolibere-

ralizem. Kar se tiče usposobljenih delavcev, katerih število je majhno v primerjavi s svetovno migracijo, pa pomeni to “prečkanje možganov” izjemen delež ekonomske moči in znanja. Kakorkoli že, naj gre za usposobljeno ali ročno delovno silo, je migracijska politika neoliberalizma prej orientirana k destabilizaciji globalnega trga delovne sile kot k preprečevanju imigracij.

Četrta svetovna vojna s procesom dekonstrukcije/depopulacije in rekonstrukcije/reorganizacije sproži izgnanstvo milijonov. Njihova usoda je, da z nočno moro, ki jih spremlja, kjerkoli so, nadaljujejo s tavanjem, ogrožajo stabilnost zaposlenih delavcev različnih nacij, postanejo sovražnik, ki skriva podobo šefa, in so podlaga za upravičenje rasističnega nesmisla, ki ga promovira neoliberalizem.

To je simbol neobvladljive nočne more globalnih migracij, krog terorja, ki se širi po vsem svetu.

ČETRTI KOS: Finančna globalizacija in globalizacija korupcije in kriminala

Narišite pravokotnik.

Množični mediji so nas nagradili s podobo direktorjev globalne delikvence: vulgarni moški in ženske, nenavadno oblečeni, živeči v smešnih vilah ali pa za rešetkami v zaporu. Vendar ta podoba več skriva kot kaže: pravi šefi moderne mafije in njenih organizacij ter njihov realni vpliv na politične in ekonomske regije niso nikdar javno oznanjeni.

Če mislite, da je svet delikvence sinonim za zagrobnost in temo, se motite. V obdobju, imenovanem “hladna vojna”, je organizirani kriminal prevzel bolj spoštljivo podobo in začel funkcionirati kot vsako drugo moderno podjetje. Vdril je tudi v politične in ekonomske sisteme nacionalnih držav. Ob začetku četrte svetovne vojne, uvajanju “novega svetovnega reda” ter ob istočasnem odpiranju trgov, privatizaciji, deregulaciji trgovine in mednarodnih financ je svoje aktivnosti “globaliziral” tudi organizirani kriminal.

“Po podatkih OZN je letni globalni prihodek transnacionalnih kriminalnih organizacij 1000 milijard dolarjev, znesek, ki je enak skupnemu BDP dežel s šibkim prihodkom (glede na kategorije globalnih bank) in njihovih 3 milijard prebivalcev. Ta ocena se nanaša na promet z mamili, nedovoljeno trgovanje z orožjem, tihotapljenje jedrskih materialov in tako dalje ter na dobičke aktivnosti, ki jih nadzira mafija (prostitucija, igre na srečo, špekulacije na črnih trgih ...).

Kakorkoli že, to ne meri pomembnosti investicij, ki jih kontinuirano realizirajo kriminalne organizacije v sferi nadzora nad legitimnim poslovanjem, niti dominacije, ki jo prakticirajo nad produkcijskimi sredstvi v številnih sektorjih legalne ekonomije.” (Michel Chossudovsky, *La Corruption mondialisée*, v *Géopolitique du Chaos*.)

Kriminalne organizacije na petih celinah so vzpostavile “duha globalne kooperacije”, tako združene sodelujejo pri osvojitvi in reorganizaciji novih trgov. Vendar ne sodelujejo le v kriminalnih aktivnostih, pač pa tudi v legalnih. Organizirani kriminal investira v legalne posle ne le zaradi “pranja” denarja, pač pa zato, da v njih ustvarja kapital za ilegalne aktivnosti. Prednostne naložbe za ta namen so luksuzne nepremičnine, turistična industrija, množični mediji, industrija, kmetijstvo, javne storitve in ... bančništvo!

Ali Baba in 40 bankirjev? Ne, še huje. Umazani denar organiziranega kriminala uporabijo komercialne banke za svoje dejavnosti: posojila, investicije na finančnih trgih, nakup obveznic za tuje zadolževanje, nakup in prodajo zlata in delnic. “V mnogih deželah so kriminalne organizacije postale posojilodajalci države in z ravnanji na trgih vplivajo na makroekonomsko politiko vlad. Prek borz investirajo sočasno na spekulativne trge končnih produktov in polproduktov.” (M. Chossudovsky)

Kot bi ne bilo dovolj, lahko organiziran kriminal računa tudi na tako imenovani fiskalni paradiz. Po svetu je vsaj 55 fiskalnih paradizov (eden od njih, Kajmansko otočje, je na petem mestu v svetu kot bančni center in ima več registriranih bank in podjetij kot prebivalcev). Bahami, britanski Deviški otoki, Bermudi, St. Martin, Vanuatu, Cookovi otoki, Luksemburg, Mauricijsko otočje, Švica, Anglo-Normandijsko otočje, Dublin, Monaco, Gibraltar in Malta so mesta, kjer se organiziran kriminal srečuje z največjimi svetovnimi finančnimi družbami.

Fiskalni paradizi, kot dodatek k “pranju” umazanega denarja, omogočajo izmik davkom, zato so mesto, kjer se stikajo interesi tistih, ki vladajo, podjetnikov in botrov organiziranega kriminala. Visoka tehnologija, uporabljena pri finančah, omogoča hitro cirkulacijo denarja in izginotje nelegalnih dobičkov. “Legalni in ilegalni posli se vse bolj prekrivajo in pomenijo fundamentalno spremembo v strukturah pojavnega kapitalizma. Mafijci investirajo v legalne posle in obratno; finančna sredstva usmerjajo v kriminalno ekonomijo z nadzorom bank in trgovskih podjetij, vključenih v pranje umazanega denarja ali tistega, ki je povezan s kriminalnimi organizacijami. Banke se pretvarjajo, da so njihove transakcije izvedene v dobri veri in njihovi direktorji ignorirajo vire bančnih depozitov. Velja pravilo, da se ne sprašuje, zato bankirska skrivnost in anonimnost transakcij varujeta koristi organiziranega kriminala in ščitita bančne institucije pred javnimi preiskavami in sramoto. Poleg tega, da velike banke sprejemanjo opran denar v upanju na velike provizije, mafiji omogočajo kreditiranje po visokih obrestnih merah, v škodo produktivnih industrijskih in kmetijskih investicij.” (M. Chossudovsky, op. cit.)

Kriza svetovnega zadolževanja je v osemdesetih letih povzročila padec cen primarnih surovin. To je povzročilo dramatično znižanje prihodkov nerazvitih dežel. Ekonomska merila, ki jih diktirata Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad in ki naj bi ozdravila ekonomije v teh deželah, so le poglobila krizo legalnih

poslov. Kot posledica se je razvila ilegalna ekonomija, da bi zapolnila vakuum, ki ga je zapustil padec nacionalnih trgov.

Glede na poročila OZN "je bil pojav kriminalnih sindikatov omogočen s programi strukturnih prilagajanj, ki so jih bile primorane sprejeti zadolžene države, da so si lahko pridobile posojila Mednarodnega denarnega sklada." (United Nations. *La Globalization du Crime*, New York, 1995.)

Tako imamo pred seboj pravokotno ogledalo, kjer si legalnost in ilegalnost izmenjujeta odseva.

Na kateri strani ogledala je kriminal? Na kateri strani tisti, ki kriminal obsoja?

PETI KOS: Legitimno nasilje nelegitimne oblasti?

Narišite peterokotnik.

Država ima v neoliberalizmu težnjo, da se skrči na "nepomemben minimum". Tako imenovana "socialna država" ne postane le odveč, ostane gola in se loči od vsega, kar jo je kot tako vzpostavilo.

V kabaretu globalizacije se država izkaže za barsko plesalko, ki slači s sebe vse, dokler pred nami ne ostane le še kreature z nekaj staromodnega spodnjega perila na sebi: represivnimi aparati. Z uničeno materialno bazo, izničeni možnostmi za suverenost in neodvisnost ter zbledelimi političnimi razredi postane nacionalna država prej ko slej "varnostni aparat" megakorporacij, ki jih gradi neoliberalizem v razmahu te, četrte svetovne vojne. Namesto usmerjanja javnih investicij v socialno rabo, nacionalna država privilegira izpopolnjevanje svoje opreme: orožja in usposabljanja, da bi učinkovito izpolnila dolžnost, ki je s politiko že nekaj let ne uspeva izpolnjevati – nadzor družbe.

Represivni aparati modernih držav se samookličejo za "profesionalce legitimnega nasilja". A kaj, ko je nasilje že vključeno v zakone trga? Kje je mesto legitimnemu in kje nelegitimnemu nasilju? Kakšen monopol nad nasiljem se lahko gredo obrabljene nacionalne države, ko ga izzove svobodna igra ponudbe in povpraševanja? Ali ni *četrti kos* pokazal, da so organiziran kriminal, vlade in finančni centri zelo tesno povezani? Kaj ni očitno, da organizirani kriminal računa na pravo orožje, ki nima meja, razen strelne moči nasprotnika? "Monopol nasilja" ne pripada več nacionalni državi. Moderni trg ga postavlja na prodaj ...

Vzeto na znanje, v polemiki o legitimnem in nelegitimnem nasilju so razhajanja (mislim, da po nepotrebnem) o "racionalnem" in "iracionalnem" nasilju.

Določen sektor svetovnih intelektualcev (vztrajam v misli, da je njihova dolžnost bolj kompleksna kot preprosta opredelitev na "leve ali desne", "provladne ali opozicijske", "dobre itd. ali slabe itd.") se pretvarja, da je na nasilje moč vplivati

z “racionalno” gesto, administrativno selektivno (tu so še tisti, ki vključujejo nekaj takega, kot je “tržna tehnologija nasilja”), in nanj aplicirati zmožnosti “kirurga”, ki bo opravil z družbenimi zli. Nekaj podobnega je navdihnilo zadnjo stopnjo vojaške policije v Združenih državah: precizno “kirurško” orožje in vojaške operacije kot skalpel “novega svetovnega reda”. Tako so bile rojene nove “pametne bombe”. (Kot mi je povedal reporter, ki je poročal o Puščavskem viharju, niso dovolj inteligentne, da bi razločile med raketno rampo in bolnico. Nedvomno, pametne bombe ne ščitijo, pač pa uničujejo.) Tovariši zapatističnih skupnosti bi pripomnili, da je Perzijski zaliv vse prej kot država Chiapas (vendar ima položaj Kurdov nekaj grozljivih podobnosti s staroselci v deželi, ki se ima za “demokratsko in svobodno”), zato ne bomo vztrajali pri “tisti” vojni, ko imamo “svojo”.

Tako razhajanje med racionalnim in iracionalnim nasiljem odpira zanimivo in presenetljivo smer diskusije, ki dandanes ni brez koristi. Za primer se lahko vprašamo, kaj se razume kot “racionalno”. Če je to “razum države” (ob predpostavki, da obstaja, in predvsem, da je prepoznaven kakršen koli smisel v aktualni neoliberalistični državi), se lahko vprašamo, če sovpada z “razumom družbe” (predpostavljamo, da današnja družba vsebuje nekaj razuma), in predvsem, če je racionalno nasilje države racionalno tudi za družbo. Tu ni več kaj razpravljati, saj je očitno, zakaj v modernih časih “racionalnost države” ni drugega kot “racionalnost finančnih trgov”.

Vendar pa, kako moderna država upravlja “racionalno nasilje”? In, bodimo pozorni na zgodovino, koliko časa ta racionalnost traja? Koliko časa mine med enim in drugimi volitvami ali pučem (odvisno od primera)? Koliko nasilnih dejanj države, ki so jim ob času ploskali kot “racionalnim”, danes velja za iracionalna?

Lady Margaret Thatcher, iz “hvaležnega” spomina Britancev, si je vzela čas za predgovor knjigi *The Next War* Casparja Weinberga in Petra Schweizerja (Regnery Publishing, Inc., Washington D.C., 1996).

V besedilu gospa Thatcherjeva niza nekaj refleksij o treh podobnostih med svetom v hladni vojni in tistim po njej. Prva je, da se “svobodni svet” nikdar ne bo znebil potencialnih agresorjev. Druga je nujnost vojaške superiornosti “demokratskih” držav nad možnimi agresorji. Tretja podobnost je ta, da naj bi bila vojaška superiornost, v prvi vrsti, tehnološka.

Na koncu predgovora “železna lady” definira “racionalno nasilje” moderne države: *“Vojna se lahko začne na različne načine. Vendar se najhujši navadno zgodi, ker ena stran verjame, da lahko doseže svoje cilje brez vojne ali vsaj z omejeno vojno, ki je lahko dobljena na hitro – in, posledično, se računi ne iztečejo.”*

Za gospoda Weinberga in Schweizerja so prizorišča “prihodnjih vojn”: Severna Koreja in Kitajska (6. april 1998), Iran (4. april 1999), Mehika (7. marec 2003), Rusija (7. februar 2006) in Arabci, Latinoameričani in Evropejci. Tako je skoraj ves svet dojet kot “možen agresor” na “moderno demokracijo”!

Logika (vsaj neoliberalistična): v modernih časih se moč (to je finančna moč) zaveda, da lahko "cilje dosega" le z vojno. Ne z "omejeno vojno, ki je lahko dobljena na hitro", pač pa s totalno vojno po vsem svetu in v vsakem pomenu. In če gre verjeti državni sekretarki ZDA, Madeleine Albright, ko pravi: "Prioritetni cilj naše vlade je zadostiti ekonomskim koristim Združenih držav, da se bodo te lahko planetarno razširile" (*The Wall Street Journal*. 21.1.1997), potem moramo razumeti, da je ves svet (in s tem bi rad rekel "vse, prav vse") teater operacij te vojne.

Razumljivo je, da potem, ko kdo v sporu o "monopolu nasilja" ne pritrdi tržnim zakonom, ampak tistim, ki se jim upirajo "od spodaj", svetovna oblast "odkrije" izzivanje "potencialnega agresorja". To je eden od odporov (najmanj preučen in najbolj "obsojan" od tistih, ki jih razkriva), ki se je pričel z oboroženimi staroselci in vstajo Zapatistične vojske za nacionalno osvoboditev (EZLN) proti neoliberalizmu in za humanost ...

To je pentagon, simbol severnoameriške vojaške Oblasti. Nova "svetovna policija" si prizadeva, da "nacionalne" vojske in policije postanejo le "varnostno telo", ki zagotavlja "red in napredek" v neoliberalnem megapolisu.

ŠESTI KOS: Megapolitika in škrti

Narišite čečkarijo.

Kot rečeno, finančni centri napadejo nacionalne države, te pa se morajo obvezno razkrojiti v megapolisih. Vendar neoliberalizem ne vodi vojne z "združevanjem" narodov in regij. Njegova strategija DESTRUKCIJE/DEPOPULACIJE in REKONSTRUKCIJE/REORGANIZACIJE proizvede vrsto frakcij v nacionalni državi.

To je paradoks četrte svetovne vojne: usmerjena v eliminacijo meja in v "združevanje" narodov pušča za seboj multiple meje in razdrobljene narode, ki umirajo v njenih kleščah. Pod pretvezami, ideologijami in zastavami se SVETOVNA dinamika razbijanja enotnosti nacionalne države odziva na politiko; enako univerzalno, ki se zaveda, da lahko bolje izkoristi svojo moč in ustvari optimalne razmere za svojo reprodukcijo na ruševinah nacionalni držav.

Če kdo izrazi dvom z okarakteriziranjem procesa globalizacije s svetovno vojno, ga razveljavijo s konflikti, ki so jih izzvali propadi nekaterih nacionalnih držav. Čehoslovaška, Jugoslavija in ZSSR so primeri globoke krize, ki drobi ne le politične in ekonomske temelje nacionalnih držav, pač pa tudi socialne strukture. Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina in vojne Ruske federacije proti Čečeniji kot ozadje, ne označujejo le izida tragičnega padca socialističnega tabora pod

zloveščim varstvom “svobodnega sveta”, pač pa svetovni proces nacionalne fragmentacije, ki se ponavlja v spremenljivih stopnjah in spremenljivi intenzivnosti. Separatistične tendence se pojavljajo v Španiji (Baski, Katalonija in Galicija), v Italiji (Padanija), v Belgiji (Flamci), v Franciji (Korzika), Združenem Kraljestvu (Škotska, keltska ljudstva), Kanadi (Quebec). Mnogo podobnih primerov je najti povsod po svetu.

Kot prej o procesu konstrukcije megapolisov zdaj govorimo o fragmentaciji dežel. Oba procesa sta osnovana na destrukciji nacionalnih držav. Ali gre za dva vzporedna, neodvisna procesa? Dve strani istega kovanca globalizacijskega procesa? Ali sta to povezana simptoma megakrize, ki je tik pred tem, da izbruhne? Ali le dva izolirana procesa?

Menimo, da gre za dvojno protislovje globalizacijskega procesa, eno od bistev neoliberalnega modela. Odstranitev komercialnih meja, univerzalnost telekomunikacij, informacijske super avtoceste, vseprisotnost finančnih centrov, mednarodni dogovori ekonomske enotnosti, v kratkem, proces globalizacije kot celota, z likvidacijo nacionalnih držav proizvede razpadanje notranjih trgov. Ti ne izginejo ali zvedenijo v mednarodnih trgih, pač pa še ojačijo svojo fragmentacijo in se množijo. Zveni resda protislovno, a globalizacija proizvaja fragmentiran svet, poln izoliranih koščkov (in ti pogosto nasprotujejo drug drugemu). Svet mirujočih oddelkov, ki komunicirajo med seboj le prek krhkih ekonomskih mostov (v vsakem primeru tako konstantno kot vetrnica, ki je finančni kapital). Svet razbitih zrcal odseva brezpomenskost svetovne enotnosti neoliberalističnih sestavljanj.

Vendar neoliberalizem, ki se pretvarja, da ga poenoti, ne fragmentira le sveta, pač pa proizvede tudi političnoekonomski center, ki vodi to vojno. Kot smo spoznali, finančni centri vsilijo zakone trga narodom in skupinam narodov. Tako moramo redefinirati meje in posege, ki jim sledi politika, z drugimi besedami, dolžnosti političnega delovanja. V tem primeru je bolj ustrezno govoriti o *megapolitiki*. Tam se odloča o “svetovnem redu”.

In ko rečemo “megapolitika”, se ta ne nanaša na množice, ki se gibljejo v njej. Teh, ki se znajdejo v tej “megasferi”, je malo, zelo malo. Megapolitika globalizira nacionalne politike ali jih, z drugimi besedami, usmerja v globalne interese (ti so v večini kontradiktorni nacionalnim interesom), katerih logika je logika trga, katere kriterij je ekonomski dobiček – profit. S tem ekonomskim (in kriminalnim) kriterijem se odloča o vojnah, zadolževanju, prodaji in nakupih blaga, diplomatskih pobotnicah, trgovskih blokih, politični podpori, migracijski zakonodaji, državnih prevratih, represijah, volitvah, mednarodni politični enovitosti, političnih zlomih in investicijah. Če strnemo, o preživetju narodov.

Globalna moč finančnih centrov je tako mogočna, da jim ni treba biti mar za politične težnje tistih, ki imajo nacionalno oblast, če le ekonomski program (vloga narodov v globalnem ekonomskem megaprogramu) ostaja nedotaknjen. Finančna disciplina se vsiljuje nad različnimi barvami svetovnega političnega spektra, glede na vlado vsakega naroda posebej. Velika svetovna oblast lahko tolerira levičarsko vlado v katerem koli delu sveta, vse dokler ta ne postopa proti potrebam svetovnih finančnih centrov. Tega, da bi se razvila in utrdila alternativna ekonomska, politična ali socialna organizacija, v nobenem primeru ne tolerira. Za megapolitiko so nacionalne politike škrtati, podvrženi diktatu finančnih centrov. Tako bo, dokler se ne bodo škrtati uprli ...

Pred vami je podoba, ki ponazarja "megapolitiko". Razumeli boste, da je v njej iskati racionalnost jalovo početje. In četudi vam jo morda uspe razvozljati, v njej ne boste našli ničesar jasnega.

SEDMI KOS: Žepi odpora

Narišite žep.

"Za začetek vas prosim, da upora ne mešate s politično opozicijo. Opozicija ne oponira moči, pač pa vladi, in njena dosežena in celovita oblika je stranka opozicije, medtem ko upor, po definiciji (zdaj uporabni) ne more biti stranka: namen upora v njegovem času ni vladati, pač pa se ... upirati." (Tomás Segovia. Alegatorio. Mehika, 1996.)

Dozdevna zanesljivost globalizacije zadane ob trdovratno nepokorščino realnosti. Sočasno s tem, ko neoliberalizem vodi svojo svetovno vojno, se, povsod po svetu, oblikujejo skupine, jedra upornikov, tistih, ki se mu ne bodo pokorili. Imperij finančnih žepov se sooči z uporom žepov odpora.

Da, žepov. Vseh velikosti in vseh barv, najbolj raznolikih oblik. Njihova edina podobnost je njihov upor "novemu svetovnemu redu" in zločinu proti humanosti, ki ga izvaja neoliberalistična vojna.

S poskusi vsiljevanja ekonomskega, političnega, socialnega in kulturnega modela si neoliberalizem domišlja, da je podjarmil milijone človeških bitij in opravil s tistimi, ki nimajo mesta v novi razporeditvi sveta. Vendar se izkaže, da se ti "odvečni" uprejo proti sili, ki jih želi eliminirati. Ženske, otroci, starejši, staroselci, ekologi, homoseksualci, lezbijke, HIV pozitivni, delavci in vsi moški in ženske, ki niso le "zapuščeni", temveč "motijo" vzpostavljeni red in napredek sveta, so ljudje, ki se upirajo, organizirajo in borijo. Vedoč, da so enaki in hkrati različni, izključeni iz "modernosti", začnejo val odpora poti procesu dekonstrukcije/depopulacije in rekonstrukcije/reorganizacije, ki ju izvaja svetovna vojna neoliberalizma.

Mehiški primer je tako imenovani program za integrirani razvoj Isthmusa v Tehuantepecu, ki deluje pod pretvezo izgradnje modernega mednarodnega centra za distribucijo in sestavljanje proizvodov. Ta naj bi omogočil razvoj cone industrijskega kompleksa, kjer bi rafinirali tretjino mehiške surove nafte in izdelovali 88 % petrokemičnih proizvodov. Za to, kot tudi za poti medoceanskega transporta, ki bi ga sestavljale avtoceste, vodni transport po reki Coatzacoalcos in železniške povezave, bi poskrbelo pet podjetij (4 iz Združenih držav in 1 iz Kanade). Projekt naj bi bila torej industrijska cona z režimom maquilador. Dva milijona prebivalcev tega okrožja bi postalo dva milijona pristaniških delavcev, sestavljalcev za tekočim trakom ali železniških čuvajev. (Ana Esther Ceceña. El Istmo de Tehuantepec: frontera de la soberania nacional. *La Jornada del Campo*, 28. maj 1997.) Na jugovzhodu Mehike, v Lakandonski džungli, se je začel odvijati podoben program za obnovljivi regionalni razvoj Lakandonske džungle. Njegov cilj je kapitalski prevzem zemlje staroselcev, ki ni znana le po bogastvu v dostojanstvu in zgodovini, pač pa tudi po nafti in uranu.

Vidni rezultati vseh teh projektov bodo, med drugimi, fragmentacija Mehike (ločevanje jugovzhoda od dežele). Kot nadaljevanje, in zdaj govorimo o vojni, imajo projekti protiuporniške implikacije. Predstavljajo del vzgiba za likvidacijo antineoliberalističnega upora, ki je izbruhnil leta 1994. Tarča so bili domorodni uporniki Zapatistične vojske za nacionalno osvoboditev (EZLN).

(Zdaj je primeren vstavek o staroselskih upornikih: Zapatisti menijo, da je v Mehiki (pozor: v Mehiki) okrepitev in obramba nacionalne suverenosti del antineoliberalne revolucije. Paradoksalno je EZLN obtožena namere po fragmentaciji mehiške nacije. V resnici so edini, ki so govorili o separatizmu, poslovneži iz Tabasca (bogatega z nafto) in zvezni poslanci Chiapasa, ki pripadajo Institucionalni revolucionarni stranki (PRI). Zapatisti menijo, da je, zaradi globalizacije, obramba nacionalne države nujna ter da prihajajo poskusi Mehiko razdeliti na kose od vladajoče skupine, torej ne izhajajo iz njihove pravične zahteve po avtonomiji indijanskih ljudstev. EZLN, in kar je najboljšega od nacionalnega gibanja staroselcev, indijanskih ljudstev ne želi ločiti od Mehike, pač pa se zavzema za njihovo prepoznanje kot dela dežele z vsemi njenimi različnostmi. Ne le to: želijo Mehiko z demokracijo, svobodo in pravičnostjo. Paradoks se nadaljuje, kajti EZLN se bori za obrambo nacionalne suverenosti, medtem ko se mehiška zvezna vojska bori proti temu in brani vlado, ki je uničila materialno bazo nacionalne suverenosti in deželo predala, ne le mogočnemu tujemu kapitalu, pač pa tudi trgovcem z mamili.)

Vendar se proti neoliberalizmu ne upirajo le v gorah jugovzhodne Mehike. V drugih delih Združenih mehiških držav, v Latinski Ameriki, v Združenih državah Amerike in Kanadi, v Evropi, ki pripada Maastrichtskemu sporazumu, v

Afriki, Aziji in Oceaniji se množijo žepi odpora. Vsak ima svojo zgodovino in svoje razlike, pa svoje enakosti, zahteve, bitke, uspehe. Če človeštvo še vedno upa na preživetje, na boljše, to upanje sloni na žepih, ki jih oblikujejo izključeni, presežni, odstranljivi.

Čeprav je to model žepov upora, se mu ne posvečajte preveč. Nešteto je modelov. Kot je nešteto uporov in različnih svetov v tem svetu. Zato po želji narišite svoj model. Za žepe je, kot za upore, značilno, da so bogati v različnosti.

Nedvomno velja, da obstaja več kosov globalne sestavljanke. Množični mediji, kultura, onesnaževanje, bolezni. Tu smo vam želeli razkriti le sedem.

Teh sedem kosov pa je vendarle dovolj, da ko jih narišemo, pobarvamo in izrežemo, opazimo, da jih ni mogoče sestaviti skupaj. Prav to je težava sveta, za katerega se globalizacija pretvarja, da ga ustvarja: kosi ne gredo skupaj.

Zaradi tega in drugih razlogov, ki nimajo prostora v tem besedilu, moramo ustvariti nov svet. Svet, v katerem sovpadajo mnogi svetovi, kjer se vsi svetovi prilegajo drug drugemu ...

Iz gora mehiškega jugovzhoda.

Subcomandante Insurgente Marcos.

Ejército Zapatista de Liberación Nacional.

Mehika, junij 1997.

P.S. KI GOVORI O SANJAH, KI GNEZDIJO V LJUBEZNI. — Morje počiva na moji strani. Z menoj deli, od nedavnega, nelagodje, dvome in mnogo sanj, vendar zdaj spi z menoj v vroči noči džungle. V spanju pogledujem nad njegovo vznemirjeno pšenico in se spet začudim nad tem, kako sem jo, kot vedno doslej, našel; mlačno, svežo in ob meni. Zadušitev me spravi iz postelje in pripravi mojo roko in pero, da se spet vrnem k starcu Antoniu, kot je bilo pred leti ...

Starega Antonia sem naprosil, da se mi pridruži pri raziskovanju reke. Razen koruze nimava kaj jesti. Ure slediva muhastim rečnim rokavom. Lakota in vročina pritiskata na naju. Vse popoldne oprezava za divjim veprom. Stemni se že, ko izslediva čredo, vendar naju opazi velik gorski prašič, utre si pot in naju napade. Zdaj mi pride prav moje vojaško znanje. Odvržem orožje in splezam na drevo. Neoboroženi stari Antonio ne zbeži, pač pa stopi za gosto trsje. Ogromen prašič steče naravnost in z vso močjo v trsje. Zaplete se v plazilke in bodičevje. Preden se osvobodi, stari Antonio pobere mušketo in ustrelj v glavo najino večerjo.

Ob svitu, ko končam s čiščenjem svojega modernega avtomatskega orožja (M-16, kalibra 5.56 mm, izbira načina streljanja, učinkoviti doseg 460 metrov, z

daljnogledom, stojalom in nabojnikom za 60 metkov), v vojaški dnevnik zapišem: "Naletel na prašiča in A. ustrelil enega. Na 350 m nadmorske višine. Ni deževalo."

Medtem ko sva čakala, da se meso skuha, sem rekel staremu Antoniu, da bo kos, ki ga bom dobil, dovoljšen za zabave, kot jih pripravljamo v taboru. "Zabave?" je vprašal, medtem ko je nalagal na ogenj. "Da," sem rekel, "ne glede na mesec, vedno je kaj praznovati."

Nadaljeval sem s tem, za kar sem predvideval, da bi bila sijajna disertacija o zgodovinskem koledarju in zapatističnih praznovanjih. Stari Antonio je poslušal v tišini, in ker sem domneval, da ga stvar ne zanima, sem se spravil spat.

V sanjah sem videl starega Antonia vzeti mojo beležnico in nekaj pisati vanjo. Po zajtrku sva se poslovila. V našem taboru sem se zglasil pri nadrejenem in mu pokazal dnevnik, da bo vedel, kaj se je zgodilo. "To ni tvoja pisava," mi pravi in pokaže stran iz moje beležnice. Na koncu tistega, kar sem ta dan zapisal, je stari Antonio z velikimi tiskanimi črkami dopisal:

"Če ne moreš imeti obojega: razuma in moči, se vedno odloči za razum in pusti vso moč nasprotniku. V mnogih bitkah lahko moč zagotovi zmago, vendar lahko v vsem boju zmaga le razum. Oblastniki ne morejo nikdar izločiti razuma iz svoje moči, mi pa lahko vedno pridobimo moč iz razuma."

In spodaj, z malimi črkami: "Vesele zabave."

Očitno je, da nisem več lačen, zabave pa so, kot vedno, zelo vesele. "Tista, iz pisanega šopa" je bila, na srečo, precej daleč od "hit parade" zapatistov ...